

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felolós szerkesztő:

MARJAY GÉZA.

Szerkesztőtársai:

H. Nagy Jenő, Szabó István.

Kiadóhivatali főnök: **Miklóssy Sándor.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill.

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

Csokonai napján.

November 17!... Te nem vagy szürke nap, debreceni diákra legalább is sohsem leszel azzá!... Ragyogó, fényes, nagy nap vagy! Igen, mert ragyogó, fényes, nagy a tehetség, akit nekünk adtál, kit világra hoztál! Ugy áll Ő előttünk, mint ki sötét, rideg éjszakában vezető, melegítő fényünk, alma máterünk ragyogó egén tündöklő csillagunk, örök ideálunk, büszkeségünk... Az vagy Csokonai! Tündöklő csillagunk, örök ideálunk. Te! diákok diákja, debreceni diák örök mintaképe, vérünkben való vér, testünkben való test: dicső Csokonai!... A „Csikóbőrös kulacs“, a „Tihanyi echó“ édes, bús hangjai hangzanak fel ma régi szenvedésid ujjá épült helyén. S szellemed vissza jön; a bús melódiák visszasírnak, visszahívják Téged! Jöjj, óh, jöjj közénk! Ragyogó szellemed fényeskedjék nekünk; mutasd fel az utat, a diákszenvedések nyomorúságos kálváriájának küzdéssel teljes, de viruló, illatos rózsáktól rakott, dicsőséget hozó útját, örökké diák, nagy Csokonai Vitéz!...

* * *

Nézz széjjel közöttünk és lássad az élettel küzdő, szegény, koldus, éhező diákot. Óh, de ne szánakozz! Örülj inkább, hisz a Te utadon mennek! Tudomány-szomjtól üzetve, csalódnak, de remélnek; kétségbe nem esve, csak előre törnek!... Akár csak Te volnál! Biztasd hát őket „földiekkel játszó égi tünemény“-nyel, önts beléjük reményt, serény munkakedvet!...

Ha meg — mint Te voltál — pártfogóktól elhagyott, bohém poétára találsz, ki veled együtt zengi el: „Sírok, de sirá-

som nincs kit érdekeljen; panaszlok, de arra nincs, aki feleljen. Óh, kinos állapot! bárcsak valahára, — ennyi fájdalomnak lehetne határa! — állj elébe példaként, biztasd, bátorítsd, hogy nálad is: „a bú mesterkezének veresítől a legszebb ének, a legszebb dal fakad“-t!...

A lányok csapodárságában, mint Te is csalódtál, ha most is csalódnak, jöjj és vigasztalj csodaszép zengésű „Lilla“ dalaidal! Lássák, mint vigasztal a dal, mint gyógyít sebet a lant!...

Ha meg vig diákok pajzán danát halod, „Csikóbőrös kulacs“ mellett hogyha őket látod, a „riadó leány“-t s a többit danolva, ismerj rá Magadra! Él a Te szellemed!

* * *

Nézz széjjel közöttünk, de ne csak közöttünk, — széles e hazában, lásd meg a sziveket, gyujts a közönyös szivekbe égő szövetneket, a hazaszeretetet égő szövetnekét! Szükség van erre is. Immár jelszóvá vált: ubi bene, ibi patria!.. Tanítsad példáddal, ki életed mostohasága, viszontagsága között szerenésetlen pária léttedre is szeretted forrón, igazán, önzetlenül ezt a szegény, szerencsétlen hazát!

Lelkesíts szellemeddel minket ifjakat, a jövő Magyarország oszlopait, taníts igaz, lángoló szabadságszeretetre! Mert ki szeretted úgy a szabadságot, mint Te?! Te mondád: „Szép szabadság! óh, sehol nincs, E világon oly becses kincs, Mely te nálad nagyobb volna, Vagy tégedet kipótolna!“ Óh, már értjük, tudjuk, mi volt neked a szabadság, Te nagy gondolkozó! Ezért száműzték téged! De bizonyossá lett itt is, ekkor is: „könnyebb egy nagy embert

számkivetni, mint nélkülözni!“ (Guizot)
s visszajöttél ősi otthonodba.

* * *

Hozzad hát szellemed, lelked közénk,
hozzad a haladás szellemét is! Az elő-
törésnek, szabad haladásnak is mártirja
voltál Te! Ezt is plántáld belénk! S mikor
a magad teljességében előttünk állasz,
akkor megértjük teljesen emberi hivatá-
sunkat, mit ama másik Nagy ekként
fejez ki:

„Ember, küzdj és bizva bizzál!

Peleskey Sándor.

Denevérek.

(Folytatás.)

Mielőtt áttérnénk a legnagyobb magyar de-
kadensre, akinek franciás nagysága megérzik a
»Kolibri-szerelem« fordításán is, lássunk még egy-
két idegent. Ők irányadóbbak: nem merjük úgy
lecsepülni őket, mint a bennszülött magyarokat.
Daloljon hát a másik francia: Paul Verlaine.
Alább közölt 12 soros kis verse nem kapott
ugyan olyan hivatott fordítót, mint Juhász Gyula,
de így is magán viseli a francia dekadens bé-
lyegét, ami nem épen szégyenbélyeg. Ime a Paul
Verlaine verse:

A billentyű ragyog...

A billentyű ragyog a rózsaszínű éjben...
Lágy csókkal illetik gyöngéd, finom kezek.
S a csöndbe' dal fogan... halk, könnyű szárnyverésben,

Ó-régi dallamok, esetlen édesek;
Repesnek szerteszét, kihálva színt egészen...
S a kis szobát haja beillatozta régen.

Mi ez, e hang, e hang, mely simogat, becéz,
S hintázza szívemet szelid bölcső-dalával?
Te édes, csacska hang, csacsogva mit beszélsz?

S te halk, finom futam, ki vissza-visszatérsz,
Ki most az ablakon lassan repülve áthal.
Meghalni el, alá a kisdéd kertbe mész?

(Francziából: György Oszkár.)

Ennek a versnek az invenciója feltétlenül
nyugati lelket kíván. Egy futamot megénekelni!
Egy halk, vissza-visszatérő futamot... Bizo-
nyára ismeri az olvasó Dutkának »Beethoven-
szonáta« című versét az »Uj idők«-ból. Ugye,
az sem értéktelenebb, mint francia mesteréé?
De nemcsak Dutka, sok magyar dekadens vá-

lasztotta verse tárgyául a Beethoven-szonátákat.
közelebbről a nagyszerű »Mondschein-szo-
nátá«-t. (Beethoven: op. 27.)

Természetesen ahoz, hogy ezeket valaki tel-
jes mértékben értékelni tudja s csak megköze-
lítőleg is elbírálni, szükséges, hogy ismerje azokat
a világhírű szonátákat. S ha aztán az olvasó —
véletlenül — nem ismeri, kénytelen bevallani,
hogy azokat a verseket bizony nem — sokra
tartja. A nagyközönség pedig ahoz van szokva,
hogy a poéták csak a legáltalánosabb emberi
érzéseket szedik rigmusokba s nincs ahhoz szokva,
hogy a poéta nála több tudással rendelkezék.
A dekadensek pedig mind filozófusok, nagy gon-
dolkozók, erős megfigyelők, akiknek műveltségé-
ben nagyon sok van a szaktudós műveltségéből
is és ez telemeli őket az általános műveltségnek
abból a köréből, melyet a nagyközönség olyan
határozatlanul körvonaloz. Ezért neveti ki a nagy-
közönség a dekadens festőt, ha a pázsitot lilára
festi; mert a festő szeme látja a reflexeket;
tudja, hogyan viszi magával a visszaverődő fény
a színeket; egymással mely tónusok adják a ter-
mészetes összehatást. A laikus néző nem a képet
nézi, csak a színeket. Így a laikus nagyközönség
a dekadens poéta versében nem a tiszta hangu-
latot, az elősugárzó eszmét érzi vagy érti, ha-
nem a reflexeknek megfelelő lilaszínű szavakon
rágódik. Pedig a dekadensek festők, muzsikuskok
és költők. S csakis ez a költészet »a művésze-
tek művészete«.

A legnagyobb magyar dekadens Juhász
Gyula. Költészetének első remekei »A Hét«-ben
jelentek meg. Csaknem kizárólagosan szonett
formában ír. Ha nem is mindig festő, de mindig
muzsikuskus. Lássunk egyet kevésbé klasszikus ver-
sei közül: mint egyesíti az életet s a halált szo-
nettjében, mely csupa melódia:

Humus.

A barna rögnek megcsapott szaga,
Nehéz mámortól megfájult fejemmel
Keblére omlok párás, kora reggel
Es álom nélkül lel az éjszaka.

A pattogó rügyeknek ritmusára
Lelkem szokatlan dallal válaszol
S míg csirák bújnak ki a föld alól,
Uj vágyakat kelt szívem is, az árva.

Ó lusta, barna humus, te szabad,
Az ember rab csupán az ég alatt,
Bús rabja rögnek, rabja bús homálynak.

S ha testünk árnytól, rögtől holtrafárad,
Beléd búvunk, mint rothatag csirák, mi,
Az égnek, rögnek uj nászára várni!

(Juhász Gyula.)

A dekadens költészetnek legnyitottabb oldala, amibe a legtöbb denevér belekapaszkodik, kozmopolitizmusa. Ez a kozmopolitizmus pedig a jövő zenéje. Erre mutat minden társadalmi reformunk a közös konyhától a szociálizmus mai vadhajtasáig. És épen a sokszor megbántott magyar dekadensek viszik át lelkük nagy költészetét a patriotizmusba. Azok a hazafiatlan, vagy épen hazátlan dekadensek magyarok tudnak maradni. Épen a legnagyobb magyar dekadens egyszersmind a legnagyobb magyar is közöttünk. Lássuk, hogyan ír a XX. század klasszikusa hazafias, lírai verset. »Egy magyar elégia« c. verse az »Uj Idők« hasábjáról ismeretes. Akik nem olvasták, azoknak hiába jegyeznék ide néhány hitvány méltató sort; akik olvasták, azoknak meg legalább is felesleges lenne. Olvassuk el hát egy másik versét. Vizsgáljuk meg minden sorát, boncoljuk fel minden jelzős kifejezését, próbáljuk megvetni, lekicsinyelni — a magunk megalázása nélkül!

Föld anyánk.

Ha majd az égi mezőkre megyek
A nagy pusztára, hol a tejet vár rám;
A tejet, a vad, bús szittyá sereg
Kései, tépett igriceire várván,
Ha majd az égi mezőkre megyek...

Megdobban-e a szent rög, a magyar,
A tiszai táj fog-e sirni értem?
Mert megdőfött sok átkozott ágyar,
Mert rónáitól olyan távol éltem...
Megdobban-e a szent rög, a magyar?

Hisz pogány Gyula módjára szerettem
És sirva csókoltam fehér porát
S bár bús nyugoti álmokba temettem
Tőle a testem és majd ő fog át.
Hisz pogány Gyula módjára szerettem.

És testvérem a busuló paraszt,
A méla és szilaj; a vére vérem
A lusta magyar, televény maraszt,
Hisz lelkem suttog a nagy jegenyékben
És testvérem a busuló paraszt.

(Juhász Gyula.)

Azt hiszem, ennek a versnek az elolvasása elengedi a kommentárt. A nagyközönség — szinte látom — zavartan síklik át pogány Gyula szerelmén, megegyezve abban, hogy ez a név nagyon — ismerős.

Kuriózumképen bemutatok még 8 sort Juhásztól, hogy lássuk, miszerint Juhász Gyula azt

utánozza, akit akar s olyan sikerrel, amilyennel akarja: tehát nem utalta semmi féle mellékkörülmeny arra, hogy épen a francia dekadenseket utánozza. Ime néhány sor, melyben a népszerű Farkas Imrét utánozza:

Lira.

Az illatos kis selyemkendőt,
Mig kacagott a bálterem,
Ott hordoztam, némán, kesergőn,
Szomorú, büszke szívemen.

Az illatos kis selyemkendőt,
Mely az én gyászom fátyola,
Itt esküszöm, bizonyos célra
Én nem használok, nem, soha!

Most pedig térjünk vissza a külföldiekhez. Lássuk a Wilde Oscar versét, melyben a kertet írja le a költő, a festő és a muzsikus. Versformának a sonett 4 soros strófáját választja. A költő mellett a festő van előtérben. Verse egy csendélet, mit csak a vadgalamb bűgása s a szél éneke zavar meg. Ez a zsáner különben vérükben van a dekadenseknek s mint látni fogjuk, a magyar dekadensek is írnak mindannyian egy-egy ilyen tájképet, egy-egy költői festményt. Ez a Wildeé:

A kert.

A lilomok szórják dús aranyjuk,
Hull száraikról a hervadt kehely
S ahol a bükk mered az égre fel,
Egy elmaradt, szomorgó vadgalamb bűg.

A napraforgón halványul a pompa,
Tányérja száraz lett és fekete,
Beszél a kertben a szél éneke
S zizegve zúg a holt levél-csomókba.

A bús fagyal sápadt, tejszínű szirma
Havas pihékbe kezd szállongani
S mint vérszínű selyemnek rongyai,
Haldoklanak a rózsák elviritva.

Érdekes, hogy a dekadensek egyik jelentős bűnének tudják be sokan azt is, hogy azok lezorítják a régi, becsületes poétákat a porondról, leveszik homlokukról a babért, elveszik munkakedvüket: szóval a muzsa csókját is leerőszakolják homlokukról. Ez először is kegyetlen ítélet a denevérek szájából önfejükre, másodszor ez nem is valóság.

Ki ne ismerné Bodor Aladárnak »A váradi ló tusz« c. versét, mely annak idején oly nagy feltűnést keltett kötetében? Ebben a versben a kollégiumi diákból egyszere dekadens lett, mégpedig a legjavából. Bemutatom Bodor Aladárnak

egy versét. Nincs benne semmi a dekadensek vénájából. Azért senki sem mondja, hogy sablonos, ócska, unott. Bizonyítéka az a vers annak, hogy a poéta, ha igazi poéta, nem érzi a dekadensek elkedvetlenítő, győzedelmes hatását, sőt: annál feltűnőbb világításba teszi a nem dekadens költészet relatív szépségeit is. A költészet nem divatművészet — mint sokan annak deklarálják kijelentve, hogy most dekadens-divat járja, — hanem a költészet az »Örökszép« műhelye. A divat csak ennek keretén belül tengődik. Itt van egy régi divatú örökszép:

A csók előtti pillanat.

Mint sólyom elé a halált váró galamb,
Elébe remeg a csóknak ajakad,
S pillád, mint a lepke szárnya mézsziváskor,
Összezárul... óh ez: ama pillanat!...

Nem csókolok még... a halhatatlan vágynak
Megállítom izzó szent pillanatát,
Sólyomként fönn kereng fölötte a lelkem,
A végtelen percet úgy hasítja át.

Ez a kéj... egy roncs a halhatatlanságból.
E vágy kényszeríté az Istent magát.
Hogy teremtsen — s izzón remegett az anyag,
Isten teremő lelkét úgy ölelte át.

Egy haláhtagadó pillanat s a sólyom
Lecsap — pusztít a kéj — a köny is kigyúl
S a halhatatlanság égő hajóroncsa
A mulandóságba holtan elmerül...

(Bodor Aladár.)

S vajjon nem virágzanak-e ebben a dekadens világban a népiesek? Nincsenek-e koszoruzott puritán költők? Száz meg száz neves poétánk van, kik mind kitartanak régi tolluk mellett, de teljesen egy sem emancipálhatja magát a dekadens áramlattal szemben. Átvesznek tőlük valami sajátost s azt magukévá teszik. A dekadens poéták különben mind olyanok, akik egyszerre lettek poéták és dekadensek. Mint dekadens poéták születtek. — Most pedig lássunk egy-két tiszta magyaros poétát, kik a régi formában, a régi kifejezési módokkal élnek s mégis megérik rajtuk a dekadens-költészet lehellete.

Itt van Ráskai Ferenc. Van egy verse »Pest felé« címmel. A két első részben elmondja gondolatait a vasuti kocsiban, míg faluról Pestre megy. Egyszerre megpillantja a kocsiból a lámpasugaraktól ködbevont Pestet s ezt írja:

Közel, közel már és a távol
Fényes a tenger lámpalángtól,
Mint ég a sirok gyertyafénye
Halottaknapja ünnepére.

E lámpák közt suhanva járnak
Lehangolt, sápadtképzű árnyak,
Kik nemrég egymást lökve, törve,
Vakon rohantak száz gyönyörre.

Gyönyörök fénye... óh, mi csalfa!
Álmuknak vége, lelkük halva
S a csendes álmok enyhe fészke
Örökre ott a messzeségbe'...

Vissza!... késő! — eltűnt a távol,
A lámpafény vakítva lángol...
Bebódulok a forgó árba:
A pillanatnyi pillétáncra.

(Ráskai Ferenc.)

Vajjon nem élvezzük-e ezeket a kopott falusi sorokat a sok dekadens remekmű között is?

Érdekes a dekadens-hatást vizsgálni a magyaros versekben. Hogy észrevették az ósdiak a dekadensek festőművészetét. De a legtöbb esetben a költészetüket csak a festéssel tudják összekötni; hiányzik a dekadensek »muzsikás hangja«. Itt van két ilyen magyaros vers. Egyik sem eléggé dallamos. Kiváltképp a »Nyár«-ban érezzük a szonett forma és mérték hiányát. Maga a beállítás nem tagadhatja meg a dekadens hatást.

Nyár.

Mint nász éjjelén a szerelmes,
Ugy ontja tüzes csókjait a nap.
Megborzong kéjesen a róna
S áldott méhében új élet fakad.

A teremtés vajdó láza,
Átsuhan rajt' szűz rejteimeivel,
S megfogant gyönyörök jeléül
Az elvetett mag nesztelen kikel.

Szilaj, ujjongó nászi himnuszt
Csattog egy fűrj a zöld vetés alul,
A dülön egy fáradt paraszt áll,
S kalaplevéve némán térdrehull.

(Andor Gyula.)

(Vége következik.)

Versek.

— Irta: Szabó István. —

Carmen amoibaeum.

Horatius.

„Mig értem égtél, és egy kedvesebb
Nem fonta karját hófehér nyakadra:
Kelet uránál gazdagabb valék
S boldogabb, mint az isteneknek atyja!”

„Mig nem váltotta más föl helyemet,
S amig epedve két karodba fogtál:
Én büszke voltam, s boldogabb, nagyobb
Az életosztó istenasszonyoknál!”

„Az én királynőm most egy szőke szép,
Ki ért a lanthoz s édesen dalolgat;
S ha megtudom, hogy úgy lesz kedve rá:
Én szívesen halok meg érte holnap!”

„S az én szerelmem egy bátor legény,
Ki ajkaimról szívja most a mézet;
S én érte, hidd el, százszor meghalok,
Ha így lesz rája kedvező a végzet!”

„De hátha Vénusz újra megjelen,
S édes jármába kényszerít be minket?...
Háthogyha újra érted égek én,
S a régi tűz hatná át sziveinket?...”

„Habár te vad vagy, durva és dacos,
S amaz szebb, jobb, mint napja fenn az égnek:
Tied a szívem, lelkem, mindenem!
Véled szeretnék élni s halni én meg!”

Valami sir az itt maradt sóhajban...

Valami sir az itt maradt sóhajban,
S fájdalomla könnyét hullatja a négy fal...
Valami bánat, szétomló, szelid,
Beszői lelkem karcsu fonadékkal...

Valami él az itt maradt sóhajban,
S panasz a zokog a hullott levelen...
Kisértget engem itt egy halovány,
Sirját kibontó, hű, martir szerelem...

Valaki szól az itt maradt sóhajban
S bűnbánó csókja homlokomon éget;
Nyomán kipattan szivemben a dal,
Búsan, haldokolva... siratva téged!

Álomlátások.

Éjszaka volt, nehéz, lázas éjszaka... Ott
feküdtem az ágyon, kinos, nyugtalan álmok kö-
zött. A párázatos, izzó levegő ráfeküdt a mel-
lemre, mint gyilkos pára a nádas mocsárra.

Ereimben tombolva lüktetett a vér, majd
hűvös, zsibbasztó fásultság fogta el a testemet.
Idétlen, gyűlöletes nyomást éreztem a lelkemen,
mintha ráült volna ezer vigyorgó sátánkölyök.
Nyomorultak! ráültök a lelkemre, a szívemre, az
agyamra; elfojtjátok, eltemetitek azt a kitörni
készülő sok vajudó eszmét, panaszosan siró sok
el nem dalolt dalt!...

Föl akartam ugrani, mert úgy éreztem, hogy
megfuladok...

És jött az álom... Nagy fekete szemek lán-
goltak felém, mint a pásztortűz a nyári éjszaká-

ban... Bűnös, kénköves láng csapott ki belőlök
s megperzselték, megdermesztették a szívemet.

A szempár egyre nőtt, nőtt, míg végre
csodálatos fény árasztotta el az egész szobát. A
fénytengertől körülglóriázva káprázatos szép nő
állott meg az ágy lábánál. Reám szögezte tűzben
égő szemét, ajkán ésbontó mosolygás ült s két
meztelen márványkarját kiterjesztve, úgy nézett
rá, mint egy varázsló kigyóbüvölő. Forró me-
legség futott át a testemen, oda akartam rohanni,
hogy átöleljem s szerelemre szomjas, kicserepe-
zett ajkamat az övére, arra a kicsattanó piros
rózsabimbóra szorítsam. Nem tudtam mozdulni, a
bűvölet lekötötte tagjaimat. Csak néztem, néztem,
szomjas epedéssel, lihegő ajakkal s szemem fáj-
dalmasan égető tűzben égett. Lelkemben fölvihar-
zott remete-ifjúságomnak minden elfojtott keserve,
szenvédeye.

És Ő csak nézett s mosolygott s mosoly-
gásába finom gúny vegyült.

»Ki vagy te, miért jöttél?... miért moso-
lyogsz rám?... miért kavarod fel bennem az el-
temetett vágyat, szenvedélyt? Menj, ne kísérts!
Nem, nem akarlak látni! Nem bírom a szemed
varázsos ragyogását, a tested vakító fehérségét,
gerjesztő, buja illatát«. — Arcomat a párnába
temettem s lihegtem, mint a viharverte, szárnya-
szegett madár...

Megszólt halk, muzsikás hangon. Hangja
csábitón rezgett, mint a szirén-ének.

— Hiába bujssz, hiába menekülsz előlem!
Már foglyom vagy...

— Nem, nem!

— Elvesztetted a szívedet, el az akaratodat.
Jössz utánam, bilincsbe verve, tehetetlenül!

Ajkára démoni mosoly ült. Szemében ör-
dögi láng villant fel. Rózsás arca Meduza-fővé
változott.

— Jössz utánam lihegve, fuldokolva. Futsz
utánam tövissel szegélyezett utakon, megvérezve.
Szíved összetörik, lelked sirva vonaglik, agyad
kiég!... Futsz utánam, de soha el nem érsz!

— Nem, nem megyek! Nem akarok!

A fény kialudt... A démon eltűnt... Távol
messzeségből halk, gunyos kacagás hallatszott...

— En vagyok a démonok démona, a ke-
gyetlen Szerelem...

* * *

*

Viaskodtam meddő közdelemben... Ugy éreztem, hogy szívemet, lelkemet, minden érzésemet magával vitte a démon.

— Jaj, százszor jaj nekem! Ezért fáradtam, ezért nyomorogtam, ezért tusázkodtam keserves éveken át? Hát kik érdemlik meg a boldogságot? Azok, kik a jólét puha párnáján dőzsölve, helyélnek, vagy akik verejtékkal, kinos küzdelemmel futnak utána, hogy megérdemeljék?!

Jött a válasz... Fekete ruhában, szomoru, könnyező, kék szemű, édes asszony bontakozott ki a szürke homályból. Leült az ágy szélére, megfogta a kezemet. Selymes kezének érintésére kellemes melegség futott át, de mikor könnyes szemébe néztem, valami nagy szomorúság ült meg a lelkemet. Az én szemem is könnybe lábadt s szomoruan kérdeztem:

— Ki vagy te? Miért jöttél?

Bánatosan mosolygott:

— Én vagyok a *Boldogság*...

Összeszorult a szívem s megborzongott, mintha jéghideg kéz markolta volna meg.

— Miért üzöl gúnyt velem? Hiszen te olyan gyászos, szomoru vagy! Te nem lehetsz a boldogság. Hiszen azt derült, mosolygó arcunak képzeljük mi...

— Óh, bár tudnék mosolyogni!... Bár tudnék nevetni, kacagni s megaranyozni a szomorú lelkeket. Már elfelejtettem, talán sohasem is tudtam...

— Látod, — folytatta szomoruan, — miért hívtál? Miért nem tudsz belenyugodni a szürke egyszerűségbe? Miért esengesz elérhetetlenek után?

Jaj annak, kinek lelkét meglegyintette a magasbátorító eszméknek szele! Jaj a sors ellen lázadóknak!

Ha csendes önmegadással viselnéd sorsodat, ha megelégednél az élet apró örömeivel s ki tudnád azokat használni, akkor emberi felfogás szerint boldog lehetnél, akkor sohasem tudtad volna meg, hogy igazi boldogság nincs, hogy az csak fantom, elérhetetlen álmkép.

De látod, te nem jársz a földön. Mig nagy oktalanul a magasban kóvályogsz, erőtlen elmédet, gyenge szivedet meg nem fejthető kinos találgatásokkal, gyötrelmes rejtelmekkel emészted: kiszalad lábad alól az igazi élet egészséges alapja. Csak a csalódást, a keserűséget érzed, de az apró örömeket elszalajtod.

Látod, miért hívtál? Eddig még remélhetted, hogy boldog lehetsz, most már ennek is vége. Jól ismerlek! Te meg nem változol. Nem tartóztatlak... Fuss, rohanj elérhetetlen árnyképeid után Sajnálak, jó fiu vagy, megérdemelnéd, hogy boldog legyél. De jaj neked! Te már előre megalkottad magadnak az igazi boldogság képét. Azt pedig soha el nem éred, mert mindig hiányzik majd belőle valami. Boldogtalan leszel, arra vagy kárhoztatva.

Nézd, egyik szemem sir, a másik meg nevet.

Mint a gyermek, már megelégszem azzal, hogy szegény, jámbor, együgyű embereknek apró örömeket szerezhetek. Ezért nevet az egyik szemem — néha.

De jaj! a másik untalan csak sir, — hogy igaz boldogságot nem juttathatok azoknak, kik megérdemelnék, az igazi, az eszményeknek élő, a nagyszívű embereknek.

Jaj annak, ki öntudatosan sóvárog előre megalkotott, elképzelt boldogság után!...

Eltűnt .. Fölbredtem...

* * *

Hazudtok, hazudtok!... Én boldog akarok lenni, tehát az is leszek!

Nem kell nékem szerelem, nem kell csöndes polgári boldogság. Nekem a Munka boldogsága kell! A fárasztó, verejtékes, de eredményeiben önérzetes Munka boldogsága!...

Előre, a dicső Munkára!

M—y.

Ősnász.

Szilaj vérű asszony volt Ősanyám,
Távol keletnek vad s csodás leánya.
Karsu cédrusfák bámultak le rája,
S bujálkodott a nap vörös haján.

Kelet tüzeiben égett nagy szeme,
Testét remegve úgy karolta átal
Az Ősapám szerelmes karjával,
Hogy zsibbasztó kéjben felszisszene...

...A cédrusoktól bár oly messze estem,
Bennem még él az ősi nász tüze;
Meggyötri lázas éjszakákon testem.

S szivemből, megszállván az ősi mámor
— Karomban bár nyugat sápadt szüze —
Kelet csodás szerelmével kilángol.

Zoltán István.

Munkatárs jelentkezik.

Tekintetes Szerkesztőség! Tisztelt Uraim!

Nekem szóljon b. lapjuk 1. számában a nevem kezdő betűit viselő üzenet? Csakngyan ígertem volna önöknek valamit? Lehet, bár nem emlékezem, csak arra eszmélek, hogy cikket kérnek tőlem.

Hát jól van uraim! Meglátjuk, mi telik tőlünk, de jöjjünk tisztába előbb is az iránt, hogy tulajdonképpen mit is várhatnak önök szerényke tapasztalatlanságomtól? Csak nem hiszik komoly — bár ifju — férfiak, hogy az önök által bizonyos vonatkozásokban annyira méltányolt felsőleányiskola egyenesen írói pályára predesztinál?

Bizony mondom, a helyesírássra is az édes apám tanított meg.

És azért, hogy helyesírási tudományommal kérkedem — ami talán nem is az utolsó női erény — reményleni akarom, nem fognak önök tőlem tudományos társadalmi fejtegetéseket, vagy éppen oktató kadenciákat kívánni?

Ha-ha-ha! Az volna szép, ha én oktatnám önöket. Amilyen bohókás, pajkos leánynak ismernek, elképzelhetik, mi mindent tanulhatnának tőlem.

Jókedv és vidámság az elemem.

Ezeket tartom a lelki tulajdonságok legkellemesebbjének: jól állnak ifjunak, öregnek, jobban ékesítik viselőjüket, mint arany és drágakő; semmibe sem kerülnek, mégis megbecsülhetetlenek, mert áldást képeznek annak, aki bírja őket és általában kedvesek mindenkinek.

A jó kedv az élet fényoldalait látja csak. A társalgásban is csak vidám tárgyakat keres; türelmes, kedves minden és mindenki iránt, komoly gáncsolásra, mások szapulására ideje sincs, mert el van foglalva önmagával.

A vidámság a lélek szépsége és hasonlóan külső bájához, hódítani képes. El nem hervad, el sem vénülő, látványnak sem képzelek kedvesebbet, mint a vidámság sugarait időmosta, viháredzett arcokon. Még a professzor bácsik is kedvesek lehetnek, ha mosolyognak.

Ime akaratlanul is himnuszt zengtem jó kedvemnek, pedig csak annyit akartam mondani, hogy ha kedélyem csapongásait beilleszthetőnek találják lapjukba és valami komoly modorú bácsik onnan eleve ki nem tiltanak, ám nem bánom, beállok a gárdába, de hölgyi mivoltomban óhajtánám, hogy bevonulásomkor az urak sorfalat álljanak.

S óvakodjék bárki is uszályomra lépni vagy engem — vállalkozásomért — hátam mögött. Harisnyának nevezni.

No, az uszály csak képzelt dolog. Tudják, hogy még kurtaszoknyát hordok. De a kedélyem aranyos, míg a Harisnyák mind szentimentálisak. Érzelműek szoktak lenni.

Látják, ha férfinak születek, bizonyára theológus lettem volna, mert szeretem a keresztyén erényeket is. De ha már leánynak születtem és még nem tudom „kit” szeressek, hát szeretem a jó kedvemet, de nagyon! mert azt tartom, szépit is ergő szép is vagyok.

Önök mosolyoghatnak. Meg vagyok elégedve a magam ítéletével és nem kérem az Önökét, tisztelt komoly férfiak.

Különböztetjük, mit tartok a férfiról?

Majd elmondom máskor...

J. O.

Várom a szerelmet.

Szerelemre vágyom, forró szerelemre,
Amely lángra gyujtsa fásult lelkemet,
Amely a szívemre rabbilincset verve
Nagy indulatoknak árjába temet.

Várom a szerelmet... sóvárgok utána —
Ifjú vérem tűzben, lázadozva forr!...
Vajh' beteljesül-e lelkem lázas álma?...
Egy dobogó hű szív vár-e valahol?...

Nemo.

Utolsó levél.

Írta: Papp Lénárt.

Öt év: hosszú idő! pedig ennyi ideje már, hogy utóljára találkoztunk én és te, a két elváhatlan jó barát, kiknek érzelmeit — utjaink elváltáig — sem az idők boldogítása, sem a sorsnak csapása nem változtathatta meg. Emlékezz vissza azokra a szép időkre, mikor együtt jártuk be a daltelt rónát, a suttogó erdőt s szőttünk álmokat, ragyogó ábrándvilágot. Álmokat, ábrándvilágot, amelyek már mind eltűntek, mind szétfoszlottak.

Öt év mult el azóta... s ez alatt hitem sem vettet, nem tudtad élek-e, halok-e még; azt sem tudtad, hol életem napjaimat, mert hiszen levelet sem kaptál tőlem.

Elröppent az öt év, most újra olvashatod soraimat, először s utóljára... olvasd el s ne

**

vess követ reám tetteimért, eléggé megbüntetett már az élet. A boldogság és a boldogtalanság összefonódva alkotta életem utolsó szakaszát, nem volt egy percem boldogság nélkül, s egy pillanati boldogságom kinzó lelki gyötrelmem nélkül: több volt talán boldogságom, de nagyobb szenvedésem. Mindez paradoxonnak tűnhetik fel előtted, pedig így van, életem története bebizonyítja...

Milyen változékony az élet!

Utoljára abban a fényes, nagy teremben találkoztunk, hol tündöklő ruhákban, virágok, gyöngyfüzerek között olyan sok szép asszony, szép leány gyűlt össze... Emlékezz vissza reá!... Kart karba öltve mentünk végig a csillogó termen, lelkünket megszállta a mámor, szívünket a szerelem. Szép volt minden... s míg ajkad költői szavakat keresett, hevült lelked légvárakat épített, még csak nem is sejtetted, hogy ezek lesznek utolsó hozzám intézett szavaid. Én talán tudtam!

Eltűnt ez éj is, mint ahogy eltűnt az utána jövő színes, gyötrelmes, boldog álom!

Csupa ellentmondás az élet!

Csupa kesergő poézis; rózsás tövis, avagy tövises rózsza; koszoruja homlokomra van már fűzve s e koszorúból mind kihullott a színes szírom, ami ott maradt, az csak tövis: az élet rózsájának tövise: a fájdalom.

Szenvedtem, de már nem szenvedek, hanem türom a gyötrelmet, a kint, s hidd el, a fájdalomnak türésében már van valami boldogító nyugalom, hogy úgy mondjam: gyönyör, ésbontó káprázat, mely meglazítja az agy sejtjeit, hogy olyan tette késztessem, aminőt tilt a természet, a törvény, az ész; olyan kínos gyönyör, olyan gyönyörösztő kín, amelynél már célja lesz a halál, az ön kereste-halál.

Ítélj felettem, törj pálcát, vagy hullajts egy könyecseppet, mindkettőt megérdemlem.

*

Legelőször el kell mondanom egy előtted titokban tartott éjszaka történetét, ami döntő pont volt életem sorában; punctum saliens, melynek hibái sok álmatlan éjszakát s gyötrelmet hoztak számomra.

Most már végkép leszámolok velük!

Hogy miért tettem azokat, amit elbeszélék, én: az óvatos, a körültekintő, azt majd megfogod tudni, meg fogod érteni akkor, ha csak némileg is érezni fogod — ezen éjszaka törté-

netének elolvasása után — azon lelkiállapotot, amely tettem elkövetésére indított...

Öten ültünk a kártya szobában. Gondolom, mindenikünknek célja az volt, hogy nyerjünk sokat .. sokat; ez adta arcunkra a pénzvágynak azt a sóvár kifejezést okozó lenyomatát, amely az örütségnek egy ecsetvonása. Kezünkben megremegett a kártya, homlokunkon izzadság-gyöngyöket vert az izgalom, szemünkben a láz tüze égett. Most emlékszem vissza mindezekre, most, amikor újra átélem e játék összes emlékezetét.

Nálam az az összeg volt, mi atyám után örökségképpen jutott, nem sok, de a szerencse megnövelheti. És hogy mily nagy volt bennem a szerencse iránti bizalom, hogy mennyire elfogta valómat, bilincsekbe verte lelkemet a játék ördöge, azt bizonyítja, hogy első tételként is százakat dobtam oda, mert nyernem kellett — sokat, kevés idő alatt.

Játszottam!

Mit tudom mennyi pénz feküdt előttem akkor, mikor már csak ketten maradtunk; én csak azt tudtam, hogy a többiek eltávoztak, elvesztvén minden pénzüket, én csak arra emlékeztem, hogy növekszik előttem a pénzhalmoz.

Ketten maradtunk: én és az a másik, kinek még nevét sem tudtam; bemutatkoztunk: igaz!... de a név elröppent. Óh miért nem tudtam e nevet akkor, most nem kellene halált féltő kézzel e kuszált sorokat irnom, s nem kellene könnyeimet visszafojtanom. Letettem volna kártyám s azt mondtam volna: ne játszunk mi tovább együtt, nekünk nem szabad tovább folytatnunk! De gondoltam is én ekkor arra, sőt dacossá tett nyugodtsága, nekem nyernem kell, gazdaggá kell lennem: folytattuk!

Ő osztott s én nyertem, újra osztott s ismét nyertem! Tehát mégis csak kedvez a sors, látva, hogy örültként dobálok aranyat elébe. — Csupa izgalom lehettem, mig az előttem ülőnek egy arcizma sem remegett meg, mikor besepertem egy megnyert tételt; nyugodtan játszott, hidegvérrel osztotta a kártyát, s én éreztem, hogy — bár a sors kedvemben jár — óriási fölényben van felettem, mert én számítás, rendszer nélkül játszottam; csak két-három tétel elvesztése kell, hogy megrendüljön a sors iránti minden bizalmam.

— Ötven arany! — vetettem be pénzem a bankba, hogy elűzzem aggodalmaimat.

— Teszem!

S én vesztettem, talán először ekkor, de ettől kezdve majdnem mindig. Nem is képzeled milyen lelki kín volt az, mikor láttam, hogy fogy előlem a pénzhalmoz, következetesen, mintha valamelyik démon szedné el előlem. Óh örület! s az előttem ülő arca erre sem változik, olyan, mint egy élő szobor, ki biztos számító kézzel olvassa be aranyaimat.

Ujra osztott, s újra vesztettem.

— Száz arany! kiáltottam; ez volt eddig a legnagyobb tét. Még partnerem is rám nézett e szavakra azzal a hideg, nyugodt s talán megvető tekintettel, amiben olyan sok a hidegség, s a nemes erőlelkűség. Megtette ez összeget, s én nyertem, ami meghozta kissé nyugalmam.

Tovább! tovább! talán megfordul ismét a szerencse.

Hiu remény, a sors istennője is csak asszony: szeszélyes. Nyertem néhányszor, de utána két annyit vesztettem, s fél óra múlva már csak romjai maradtak összes nyereségeimnek; — meg gondolatlanságom folytán órák, — kétségbeesett várakozással eltelt órák szerzeménye tönkrement — Milyen érzés volt az, elmondani nem tudom, kétségbeesés, s lelkifurdalás, bánat s fájdalom ölelkezése, mely összesajtolja a lelket, mint polip a csigát.

Partnerem látva izgatott arcomat, a játék folytatását ajánlotta:

— Játsszunk tovább!... hozomra!

Ha vagyonom, valahová kikölcsozött pénzem lett volna, talán még elfogadom, de így nem lehetett.

— Folytassuk — ismételte — feltételekhez kötjük a játékot. Én felteszem mind e pénzösszeget az Ön ígéretével szemben. Ha nyer Ön, ha veszt, fizeti — öt év múlva.

Ekkor láttam csak, hogy partnerem nem pénzvágtyból játszik, hiszen egyszerűen oktalanság lett volna tőle — nekem, rá nézve idegennek — ilyen ajánlatot tenni; egyike volt azoknak a szenvedélyvel játszóknak, kik magáért a játékért, a színes lapokba rejtett izgalomért kockáztatnak. De éreztem azt is, hogy örülség elfogadni ezt az ajánlatot, mert ott áll a szó hátamögött — halál: az, amit a becsület megkíván akkor, ha vesztek s öt év múlva fizetni nem tudok.

Eh! mit... öt év sok idő. Ujra osztottam a kártyát.

Milyen remegés, mennyi félelem e pár perc alatt, vajjon mit hoz a sors: életet, halált — azok a színes kártyalapok most adhatnak mindent, s elvehetnek mindent.

Játszottunk. Ő megfontolva, hidegen; én meggondolatlanul, kábult fejjel, lázas agygyal. A félelem gyöngye kiverte homlokom, agyamat mintha katlan lángja égette volna, szívem gyorsabban vert s lélegzetem visszafojtottam; ő pedig félig lehunytt szemmel nézte a lapokat, s vékony nemes metszésű ujjával rendezgette. Most érdekelte egész idő alatt legjobban a kártya; szenvedélyvel játszott.

Volt ebben a képben valami visszatartó, valami ördögi.

(Folyt. köv.)

Színház.

V. László király.

(Oláh Gábor.)

A mi öreg iskolánknak van egy fiatal poétája. Korra fiatal — verseiben megizmosodott, szinte magában álló karakter, drámáiban szárnyát emelgető hatalmas sasfiók. Ez a poéta az »V. László király« írója: Oláh Gábor. Az »V. László király« tulajdonképeni főhőse Hunyadi László, ki egészen új alakban jelenik itt meg előttünk. Azt akartam írni, hogy új »világítás«-ban, de ez ellenkeznék történelmi tudásunkból meritett meggyőződésünkkel. Hunyadi László nem volt trónkövetelő, ingatag, buja vérű, rabiátus ember, véresszáju, lépten-nyomon fékevesztetten lázadó bús magyar, legalább a történelem tanúsága szerint nem. Hanem maga a megtestesült nyugodt-önérzetes férfiaság. A történelemmel is támogatott magyar hagyomány legendaszerű, glóriás alakját nem szabad a porba rántania még a hivatott művészek sem.

V. László alakja a legkevésbé sem alkalmas arra, hogy tragikus hős legyen. Inkább szálnalmas báb, szerencsétlen áldozat azok kezében, kik gyámoltalan ifjúságát aljas érdekekre használják fel. Az egyetemessel való összeütközése nem öntudatos. Nem is az ő vétke az, hanem azoké, kik lelkét összetörték s fejletlen ifjúságával őt a kitanult, végzetes befolyású démon, a dráma igazi főalakja, a kegyencnő, Henker Katalin karjaiba dobták.

Érzi a szerző, hogy a történelmet meg nem hamisíthatja. V. László az esküszegésnek megfelelő büntetésben nem részesülhet, megteszi tehát tragikus alaknak Hunyadi Lászlót. Trónkövetelő, lázadó egyfelől, érzéki szenvedélyében elvakulva, a tiszta szerelem szentsége ellen vétkezik másfelől.

Igy már csakugyan tragikus hős és meg is érdemli a tragikai bukást. Ámde ez ellenkezik igazságérzetünkkel s mindama drága kötelékekkel, melyek elszakíthatatlanul fűznek bennünket küzdelmes multunk e szeplőtlen alakjához.

A mellékalakok már sokkal sikerültebbek: Cillei, a nagy intrikus, a ragyogó poézissal megrajzolt, szegény jó Gara Mária. Gara nádor alakja nem határozott. Közönséges, szürke öreg, kiben sokszor eltemetkezik a történelem büszke, hatalomra vágyó Gara Miklósa.

Utóljára hagytam azt az alakot, mely kárpótól mindent s nagy reményeket támaszt bennem megalkotója drámaírói tehetsége iránt. Ez Henker Katalin. Hatalmas alkotó tehetség, ragyogó fantázia teremtménye. Itt már nem köti Oláh Gábort a történelem s valójában még is itt ragyogtatja mélyreható történelmi tudását. Éleslátású szemmel mélyed a királyi udvar rejtelmeibe, hol főmozgató, mindenható a forró vérű, végzetes szépségű kegyencnő.

Oláh Gábor fényesen beigazolta azt a meggyőződésünket, hogy a történelelmi drámák kora — legalább az ilyen dikciózó király drámaké, hol ezer bilincs nyűgözi le az alkotótehetséget — lejárt. Nem is ez az igazi történelmi dráma. Ezen a téren véleményem szerint egy új műfajnak, a jövő történelmi drámájának: a történelmi-társadalmi színműnek van jogosultsága. E rövid beszámoló keretében nem fejthetjük ki erre vonatkozó nézetünket, de alkalomadtán visszatérünk még ide.

Még valamit. Oláh Gábort a legnagyobb örömmel üdvözljük mesésen szép nyelvért. »Zalán futása«-t így üdvözlötték hajdan: »Igy még nem zenge magyar lant.« Mi pedig azt mondjuk, hogy Oláh Gáborban az új, erőteljes, egészséges, ragyogó költői nyelv jövő mésterét látjuk, kit már csak néhány lépcsőfok választ el a legmagasabb piederstáltól.

M. G.

Mozaik.

A cétus alszik. Nagy zivataros éjszaka után. A nap régen fent van. A kistrákóci már jó ideje elcsengette a riadót. A folyosók, a termek konganak... a semmitől. A kontrascríba, a diákve-
terán megáll a 2-ik cétus előtt. Hallgatózik és melankólikusan konstatálja: „Pannonia alszik“.

Bizony, alszik Pannonia!

*

Ugy halljuk, hogy a „Hajléktalanok klubbja“ mintájára a diákság között számos ilyen egyesület alakult. Egy ilyen klubb ülésén történt, míg fogvacogva, melegszobáról álmodoztak a keménynövésű fiúk, hogy megszólal az egyik: „Van egy ajánlatom. Énekeljük el a „Megfagyott gyermek“-et, akkor talán felmelegszünk“.

*

Vacsorázik a konviktusi diáknép. A nevelő ur egy hónap óta nem vacsorált már benne. Hónap végén hogy, hogy nem, ide hozta valami, „Barátom farkas étvágyam van“ — szól a kollégákhoz, miközben kiszedik előle az utolsó falatig. Megszólal a vele szemben levő: „Vágyad, az látom, hogy van, de *ét-* az már nincs“.

*

Együtt ül a szépért rajongó diákcsapat Wilde tüneményes „Salomé“-jének előadásán. Félre ne értsenek. Nemcsak az eszményi, az elvont, abstract szépért, hanem a daloló, lobogó, dobogó, kacagó, a való, az élő szépért is rajongó diákcsoporthoz. A darab vége felé, — amit alaposan összetörtek, — megszólal az egyik, akiben dühöng a kritika: „Ezek a színészek se szín ésszel játszanak ma, hanem „hűg ésszel“. A másik is felsóhajt csalódottan: „*Salóme, Salóme, csaló me*“.

*

Berobog hozzám valamelyik reggel az én bohém barátom. Legszebb álmomból ver fel a következő kérdéssel: „Hogy vagy édes kis majmom?“ — „Nagyon jól, kollégám!“ S míg én befordulok, ő meg kifordul és elődalog.

*

A vigalmi bizottság elnöke november 3-án igen szellemesen nyitotta meg az első jogász szoarét. — Uraim! Goethének ezek voltak utolsó szavai: „Mehr Licht“, nekem pedig »mehr Geld«. Kár, hogy a rendezőség igen pekhes volt. Egy-más után kellett jelentenie: a programmon kítü-

zött X író felolvasása elmarad, — Y zongoraművész ur játéka elmarad. Szóval fele elmarad, A rendezőség szerette volna, ha még valami elmarad, nevezetesen a záróbeszéd. Ez a közönség soraiból hangzott fel a következőképpen: »Uraim! minder Geld, mehr Programm, mehr Licht«.

B.

Irodalom.

Lelkipásztorkodás, kapcsolatban a lelkipásztor belmissziói munkakörével. Pályadíjnyertes mű. Írta: *Csiky Lajos* debreczeni ref. theol. akad. tanár. Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata.

Bámulatraméltó tevékenységet fejt ki a gyakorlati theologiai irodalom terén Csiky Lajos theol. tanár. Nem mulik el év nélkül, hogy egy-két értékes munkával meg ne lepné a szakvilágot. A gyakorlati theologia minden ágát felöleli nagyarányú működésével. Ez évben adta ki „Hétköznapi imádságai“-t s íme most nyomon követi egy másik nagy terjedelmű munka: a „Lelkipásztorkodás“.

Nem érezzük magunkat hivatottnak arra, hogy a könyvet kritikai bonckés alá vessük, annyival is inkább, mert már tekintélyes szaklapok a legőszintébb elismerés hangján nyilatkoztak róla. Feladatunk csak az lehet, hogy pár szóval ismertessük a mű gondolatmenetét és felosztását.

Az elméleti rész szól magáról a lelkipásztori hivatásról, hivatásról s a belmissziói munkaköréről általában. A gyakorlati rész *két főszakasszá* oszlik. Az *első szakassz* szól a lelkész egyéni, családi és társadalmi életéről. Magasan álló piedesztálra helyezi a lelkipásztor hivatását s nemes utasításokat ad arra, hogy élete miképpen legyen méltóvá a nehéz, de gyönyörűsége hivatáshoz.

A *második szakassz* a lelkipásztori gondozás mivoltát ismerteti, körvonalozza annak tárgyát. Avatott utasításokat ad a lelkipásztori gondozásnak az élet minden körülménye között, a társadalom minden rétegében való miként teljesítésére.

Függelék gyanánt tartalmaz öt példát a lelkipásztori gondozásban való eljárásról.

Mint említettük, bírálat tárgyává nem tesszük a munkát, annyival is inkább, mert — mint pályamű — kétszeres kritikát is győztesen állott ki. Nem mulaszthatjuk el azonban, hogy egyik tudós bírálója néhány szavát ne idézzük: „... érdeme főként abban kulminál, hogy a lelkipásztori pályát s ennek munkakörét oly vonzó melegséggel árasztja el s oly fénnel vonja be, hogy bizalmat önt nemcsak az ifju nemzedék szívébe, de még azokba is, akiket a lelkész pályája tövissei sok tekintetben már elkedvetlenítettek“. Majd ismét: „Amit a régibb nemzedéknek csak hosszas tapasztalatok s fáradságos küzdelmek árán lehetett megszereznie: e mindenre kellő vilá-

gosságot vető szakmunkából az ifju nemzedék mindazt örömteljes kényelemmel megszerezheti“.

Ajánljuk a kiváló művet a hittanhallgató ifjuság figyelmébe.

(M.)

Hirek.

Kántus ünnepély. A főiskolai kántus minden esztendőben, az alapítók végrendeletkezése szerint, azok emlékeztetere, kegyeletes ünnepélyt szokott rendezni. Ezek közül az első ez idén is a Dobozi Erzsébet-ünnepély, mely szűkebb keretek között, november 18-án d. u. 5 órakor a főiskolai énektérben tartatik. Az ünnepély programját a kántus énekszámai és a jutalmazottak nevének felolvasása tölti ki.

Árpád-ünnepély. A [főgimnáziumi önképzőkör november 10-én délután 5 órakor a főiskola énektérben díszes kis emlékünnepelet rendezett Árpád vezér emlékeztetere. A diszgyűlésen Lovász László önképzőkör elnök megnyitója után Benedek Sándor 5. o. tanuló prológot mondott, majd Vass Károly 8. o. t. tartott emlékbeszédet. Szavaltatok is voltak, melyeket Horváth Kálmán 7. o. t. és Lovász László 8. o. t. elnök adtak elő. A műsor kiemelkedő pontja volt a Zoltán István 8. o. t. vigszavaltata és a Pénzes Gyula 8. o. t. hegedű szólója, melyet Szücs Kálmán 7. o. t. kísért zongorán.

A Magyar Irodalmi Társaság okt. 26-iki heti gyűlésén Gönczy Béla 4. th. szavaltta Arany: „Dalnok bűja“ c. költeményét a bírálók ítélete szerint sikerülten. Fekete János 4. th. „A tragikum Sophokles tragédiáiban“ címen olvasott fel nagy tanulmányra valló értekezést, melyért a társulat jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Nagy Ferenc 1. th. középsikerült szavaltata után még Balogh Mátyás 1. th. szavalt, mire a gyűlés véget ért. A nov. 2-án tartott gyűlésen Pálur István 1. th. középsikerült szavaltata után Biró Zoltán 1. jh. szabad előadása következett, melyben a dekadenciával és a modern irodalmi irányokkal foglalkozott. A kérdéshez hozzászóltak Zoltán István, Sebestyén Béla 2. th., kik a modern, Marjay Géza 3. th., Szabó István 2. th. és végül újra Biró Zoltán, kik a nemzeti irányt védelmezték. A társulat az előadónak jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

November 1-én a társulat közgyűlést tartott, melyen a választmány által módosított alapszabályokat beható vita után elfogadták s azoknak az akad. tanács elé terjesztését kimondották.

A H. Ö. T. okt. 30-iki gyűlésén Vincze Elek 1. th. imádkozása után Sóvágó Gábor 4. th. predikált, ki elég kellemes hangú szónok, csak kár, hogy néhol tulzásba esett. Venetianer Sándor 3. th. a mult ülésen megkezdett fejtegetését végezte be János I. leveléről. Felolvasását a gyűlés jegyzőkönyvi köszönettel jutalmazta. Kollonay László 2. th. imádkozásával a gyűlés véget ért.

Az október 31-iki reformációi emlékűnnep az oratoriumi istentisztelet után d. e. féltizenegy órakor kezdődött a gályarabok emlékoszlopánál. A kántus éneke után Nagy Ferenc th. mondott ünnepi beszédet. Kósa Zsigmond th. szavalata után egy növendék a ref. felsőbb leányiskola, Pávay Boriska pedig a Svetits-intézet ref. növendékei nevében igen sikerült rövid beszéd kíséretében koszoruzta meg az emlékoszlopot.

A délutáni ünnepély 5 órakor kezdődött a főisk. disztermében. A kántus gyönyörű éneke után Csiky Lajos theol. dékán mondott megnyitó beszédet. Kun Károly szép szavalata után Papp Géza remek technikával adta elő zongorán Il Trovatore-t Mikó Imre ügyes emlékbeszéde után Szabó István igen sikerülten szavalta Tompa „Haldokló mellett” c. költeményét. Külön ki kell emelnünk a kántus művészi énekét, melyért a dicséret Mácsai Sándor vezető-tanárt illeti.

A theol. ismerkedési estély rendes szokás szerint ez évben is okt. 31-én volt az Angol Királynő éttermében, hol mintegy 170-en gyültek össze. Az akad. tanárok közül ott voltak Balogh Ferenc, Csiky Lajos, Erdős József, Erőss Lajos, Kun Béla, Kovács Gábor, Fiók Károly és Papp Károly. A lelkesi kart Dicsőfi és Uray Sándor képviselték.

A Magyar Fűvészkönyv megjelenésének százados évfordulóját nov. 3-án ünnepelte meg a Csokonai Kör. D. e. 10 órakor a főisk. disztermében ünnepi felolvasó ülés volt. Géresi Kálmán elnöki megnyitója után a főisk. énekkar Diószegi Sámuelnek egy vallásos énekét adta elő. Török Péter a fűvészkönyvet növénytanai szempontból méltatta. A debreczeni dalegylet éneke után Kardos Albert a fűvészkönyv nyelvéről értekezett. A felolvasó ülés Fazekas Mihály egy énekének előadásával végződött. Ezután a közönség levonult a Fűvészkertbe, hol Tüdős János dr. a Diószegi—Fazekas emlékmű történetét ismertette. Ünnepi beszédet Mágócsy-Dietz egyet. tanár mondott, majd az emlékművet Komlóssy Arthur átadta, Erőss Lajos rektor pedig a kollégium nevében átvette. Végül a megkoszorúzás következett. A város és a ref. egyház a sirokat is megkoszoruzta, mire félkettőkor ünnepi ebéd volt, mellyel az ünnepség be is végződött.

A Főisk. Lapok jubileumi ünnepélye előreláthatólag dec. 12-én este lesz a Bika disztermében. A fényesnek ígérkező ünnepély műsorán most dolgozik a rendezőség, úgy, hogy a napokban a védnökök és szereplők felkérése megkezdődhetik. Alkalmi költemény írására Szabolcska Mihály koszorus költőnket kérte fel a rendezőség, mely azon igyekezik, hogy a műsort lehetőleg teljesen eredeti számokból állithassa össze.

Jogász-soirée. A jogász ifjúság első soiréeja, mely nov. 3-án d. u. volt a főisk. disztermében, a kellő rendezés hiánya folytán nem a legjobban sikerült. Jóval elmúlt 5 óra, sőt talán háromnegyedhat

is volt már, mikor kevésszámú, de előkelő közönség jelenlétében Dósa István, a vigalmi bizottság elnöke megnyitó beszédét elmondotta. Zsigmondi Anna, a városi színház művésznőjének kellemes behízelgő hangja ebben a teremben gyönyörűen érvényesült. Eneke, melyet Mártonfalvy György kísért zongorán, az estély fénypontja volt. Oláh Gábor felolvasása után Takács Gabi énekelt. Biernatek József ügyesen előadott magánjelenete után — Mariska dr. zongorajátéka elmaradt s ezzel vége is volt a soiréenak.

A Csokonai-ünnepély végleges műsora a következő: Nov. 17-én d. e. féltizenegy órakor a Csokonai-szobor előtt: 1. Az ifjúság énekel. 2. Kürthy Károly hittanhallgató szaval. 3. Peleskei Sándor. a M. I. T. titkára beszéd kíséretében megkoszoruzza a szobrot. 4. Az ifjúság énekel.

Délután 5 órakor a disztermében: 1. A tihanyi echóhoz. Férfikarra átírta Mácsai Sándor, előadja a Főiskolai Enekkar. 2. A tihanyi echóhoz. Irta Csokonai, szavalja H. Nagy Jenő joghallgató. 3. Énekel Bérczy Gabi urleány, zongorán kíséri Alföldy Béla ur. 4. Emlékbeszédet mond Venetianer Sándor hittanhallgató, a M. I. T. elnöke. 5. Csokonai kárhoztatása. Irta Szávay Gyula, szavalja Bérczy Ernő ur, a városi színház tagja. 6. Chopin: Adieu Polonaise. Zongorán előadja Harsányi Jolán urleány. 7. Költeményeiből fel olvas Szabó István hittanhallgató. 8. A csikó-bőrös kulacshoz. Férfikarra átírta Mácsai Sándor, előadja a Főisk. Enekkar. Belépődíj: ülőhely 1 kor., állóhely 50 fillér. Jegyek előre válthatók Csáthy Ferenc könyvkereskedésében.

Az egyetemi kirándulások rendezésére kiküldött bizottság elhatározta, hogy a farsangi idény alatt Szentesen és később esetleg Nagykovácsiban vagy Mezőtúron rendez hangversenyeket a debreceni egyetem javára.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratokat nem adunk vissza.)

Mindazokat, kik lapunk eddigi számait megtartották, előfizetőink sorába bejegyeztük.

Arany. Nem mind arany, ami fénylik. Az ön verseiben semmi sem fénylik, tehát annál kevésbbé arany. Különbösen tanuljon meg először helyesen írni s azután — nos, azután ne írjon több verset.

N. V. Névtelen látogatókat nem szívesen fogadunk. Vigasztalja azonban az, hogy önt akkor sem fogadnók szívesen, ha nevének elárulásával tisztelne meg bennünket.

T. L. „Felelet”-ét a legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetjük. Lapunk hasábjain csak olyan vitáknak adhatunk helyet, melyek elsősorban ifjúsági vagy irodalmi kérdések körül mozognak, másodsorban tárgyilagosságok.

O. O. és H. B. Pátróha. Örömmel üdvözljük önöket olvasóink között. Bár mások is megértének és méltányolni tudnák nemes törekvéseinket.

Jeun. „Volt ideálomhoz” c. versiculussa, mely a poézisnek csak embriója, nem kerülhet napvilágra.

M. Jenő. Kolozsvár. A moratóriumot megadjuk. Amit kértem, küldd, hogy a 4-ik számban közölhessük. Üdv.

Tartalom: 1. Csokonai napján. — Peleskei Sándor. 2. De-nevérek. — Zoltán István. 3. Versek. — Szabó István. 4. Álom-látások. — M—y. 5. Ósnász. — Zoltán István. Munkatárs jelentkezik. — J. O. 7. Várom a szerelmet. — Nemo. 8. Az utolsó levél. — Papp Lénárt. 9. Színház. — M. G. 10. Mozaik. — B. 11. Irodalom. — M. 12. Hírek. 13. Szerkesztői üzenetek.